

PREFACE

In this edition the proceedings of the 67th IFLA Council and General Conference which took place in Boston are presented discussing authority control, compatibility of formats for computer records, terminology and other important issues. Though the Internet provides the possibility to find out IFLA activities and publications, the purpose of this edition is to provide translations of relevant articles into Lithuanian thus enabling a large number of specialists to get acquainted with the developments in bibliographic control, cataloguing and formats for computer records.

Articles of Lithuanian authors are concentrated on book research and national retrospective bibliography.

Bibliographic control of personal names, collective names and titles brings much confusion at the international level. F. Bourdon, one of the authors to this edition, claims that the main obstacles to the solution of this problem is the absence of International standard authority data number (ISAN) and of requirements for authority records. He analyses the results of IFLA FRANAR working group's activities that are expected to eliminate these obstacles.

M. Münnich provides an article on the multilingual dictionary of cataloguing terms and concepts preparation of which is supported by IFLA and provides for the participation of cataloguers from different countries. The dictionary should facilitate international professional discussions on application of cataloguing rules and communication formats.

A. Danskin introduces the 2nd revised and supplemented edition of "UNIMARC Manual: Authorities Format". It's also worth to be mentioned that changes to the 2nd edition are already applied in cataloguing practices of our country and publication of translation of this format into Lithuanian is already planned.

Articles on Dublin Core format for electronic resources were published in earlier editions of "Bibliografija". But this is not the sole format used for information transfer and exchange. ONIX is another format used to transfer the metadata of electronic books and other material. The structure of this format, possibilities and prospects of its application is presented by B. Green. In his other article A. Danskin considers the possibilities to use ONIX in libraries and book trade. Preliminary bibliographic records, in his opinion, provide important information to pursue functions of selection and acquisition and thus save cataloguing costs.

B. Tillett provides several models for the creation of virtual international authority file that becomes a reality. Virtual international authority file would be useful not only

for libraries but also for publishers, copyright agencies, archives and museums. Records could be used multiple times all over the world, provided for users in the most convenient way and in requested language and script.

The idea of easily accessible information is penetrating into the national cultural heritage published some centuries ago. Digitization projects carried out in many countries of the world confirm the fact. The project of the national retrospective bibliography conversion carried out at Martynas Mažvydas national library of Lithuania is presented by M. Baranauskienė and V. Savickienė.

Article of D. Narbutienė is focused on the censorship over the Latin books in the Grand Duchy of Lithuania. The impact of censorship on the publishing of Lithuanian books in 1904-1914 is shown by V. Čemiuskaitė.

Creation and implementation of the legal deposit system in pre-war Lithuania is reviewed by A. Papaurėlytė.

A. Matijošienė often shares her experience with the preparation of "Lietuviškų periodinių leidinių publicacijos" (*Publications of Lithuanian Periodicals*) in "Bibliografija". In this edition she describes the grounds for the use of pseudonyms in the periodical press of Lithuania Minor in the first decade of the 20th century as well as their types, forms, contents and problems of disclosure.

J. Steponaitienė reviews the research on book ownership marks in Lithuania.

S. Stakulienė continues the research on Lithuanian medical periodical press. In this issue she presents the most significant publication in medical science of pre-war Lithuania "Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto darbai" (*Works of the Faculty of Medicine, Vytautas Magnus University*).

L. Lampertienė discusses bibliographic sources that are available in languages used by Jews and provide reference to the books of Lithuanian Jews. These sources will help to make a comprehensive retrospective bibliography of books in Hebrew and Yiddish published in Lithuania.

J. Mačiulis, the compiler of "Lietuviškieji slapyvardžiai" (*Lithuanian Pseudonyms*), provides comparative analysis of this publication and the Dictionary of Pseudonyms of Polish Writers.

M.-F. Plassard and G. Vitiello, members of the editorial staff, changed the nature of their occupation giving over their places to other high-profile experts in bibliographic control and cataloguing – B. Tillett from the Library of Congress and B. Stoklasová from the National Library of the Czech Republic.

Regina Varnienė

UDK 025.342

Funkciniai reikalavimai ir autoritetinių įrašų numeracija (FRANAR): koku mastu autoritetinė apskaita gali būti vykdoma techninėmis priemonėmis?

Françoise BOURDON

Prancūzijos nacionalinė biblioteka, el. p. francoise.bourdon@bnf.fr

Įžanga

IFLA Autoritetinių duomenų darbo grupė buvo įkurta 1999 metų balandžio mėnesį ir pavadinta akronimu FRANAR (*Functional Requirements and Numbering of Authority Records*). Darbo grupė susitinka kasmetinėse IFLA konferencijose, o 2001 m. Prancūzijos nacionalinės bibliotekos kvietimu FRANAR surengė dar vieną dviejų dienų pasitarimą Paryžiuje.

Kokiais nuostatais remiasi FRANAR, kokia buvo šios darbo grupės veikla pastaraisiais metais, kokie ateities planai?

1. Kokie yra FRANAR tikslai? Kas jos nariai?

FRANAR buvo įkurta Bibliografinės apskaitos skyriaus Koordinacinės tarybos pasitarime, kuriame dalyvavo Katalogavimo, Bibliografijos, Klasifikavimo ir Dalykinimo sekcijų pirmininkai bei sekretoriai ir UBCIM programos direktorius. Koordinacinės tarybos pavedimu šio straipsnio autoriui buvo pavesta vadovauti darbo grupei, apibrėžti jos įgaliojimus ir paskirti būsimos grupės narius.

1.1. Kodėl FRANAR buvo įkurta?

1.1.1. Tarptautinio standartinio autoritetinių duomenų numerio (ISADN) reikalingumas

Kai kurios gairės:

- ISADN – autoritetinio įrašo duomenų elementas (1984)

GARE¹, išleistas 1984 metais, yra pirmas rekomendacijų dėl autoritetinių įrašų turinio rinkinys. Pagal šį dokumentą ISADN yra vienas iš autoritetinio įrašo 7 srities elementų: „Tarptautinio standartinio autoritetinių duomenų numerio sritis reikalinga identifikuoti autoritetiniam įvediniui suteiktą numerį tarptautinių mainų ir kontrolės tikslais“ [p. 20]. Pats

ISADN nurodymuose neapibrėžtas, tačiau yra išnaša, kuri aiškina: „Pasiūlymas dėl tarptautinio standartinio autoritetinių duomenų numerio dar svarstomas IFLA Tarptautinės autoritetinės sistemos darbo grupėje“ [p. 20]. GARE nenurodo numerio struktūros, tik konstatuoja, kad prieš jį rašomos raidės ISADN ir paliekamas tarpas, be to, jei ISADN buvo suteiktas pradmeniui, pateiktam I srityje, ISADN turi būti pateiktas 7 srityje. Tačiau atsiranda dviprasmybė: ar ISADN suteikiamas autoritetiniam įrašui, ar autoritetiniam pradmeniui?

- ISADN skirtas laukas UNIMARC/Authorities formate (1991)

GARE tapo universalus keitimosi autoritetiniais įrašais formato parengimo šaltiniu – būtent UNIMARC/Authorities formato². Todėl šis formatas turi OXX bloką, skirtą „numeriams, kurie identifikuoja įrašą ir įrašo versiją“, o šio bloko 015 laukas vadinasi: Tarptautinis standartinis autoritetinių duomenų numeris. 1991 metais ISADN dar nebuvo apibrėžtas, todėl vienintelis šio lauko komentaras yra: „Rezervuotas ISADN“.

Reikia pažymėti, kad OXX blokas skirtas numeriams, kurie identifikuoja arba autoritetinį įrašą, arba autoritetinį pradmenį, t. y. lieka anksčiau minėta dviprasmybė.

- ISADN apibrėžiamas pelyg ambicingai (1993)

Ataskaitoje „Tarptautinis bendradarbiavimas autoritetinių duomenų srityje“³, apsiribojama vardu autoritetinių duomenų tyrimu ir tik keletas puslapių skiriama ISADN [p. 79–80]: „ISADN tikslas yra priskirti kiekvienam entitetui numerį, kuris yra vardo paieškos elementas (asmenų, kolektyvų vardai, unifikuotos antraštės). Šis numeris leidžia tarptautiniu lygmeniu pašalinti dviprasmybę, nepaisant kalbos barjerų“. Šio numerio lyginimą su ISSN ir ISBN jau atliko IFLA Tarptautinės autoritetinės sistemos darbo grupė⁴, tačiau reikia galutinių nuodugnių tyrimų išvadų, susijusių su ISADN, kurios dabar atrodo ambicingos ir netgi utopinės:

- ISADN turi būti suteikiamas ne vien autoritetinei formai, bet ir autoritetiniam įrašui kaip visumai;

- ISADN turi būti „turiningas“ numeris, kurio struktūra būtų prasminga;